

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 แรงในชีวิตประจำวัน

เรื่อง แรงพยุงของของเหลว

ครูผู้สอน ครูอรรณชัย ศิริวัฒนศักดิ์นา

แรงพยุงของ ของเหลว

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์และบอกขนาด และทิศทางของแรงพยุงของของเหลว
2. เขียนแผนภาพแสดงแรงที่กระทำต่อวัตถุในของเหลว

จุดประสงค์การเรียนรู้

3. วิเคราะห์และอธิบายปัจจัย ที่มีผลต่อขนาดของแรงพยาง
จากหลักฐานเชิงประจักษ์

สมรรถนะ KSA

สร้างและปรับปรุงคำอธิบายเหตุการณ์เกี่ยวกับแรงพยุงของ
ของเหลวที่กระทำต่อวัตถุโดยใช้หลักฐานที่ได้จากการสำรวจ
ตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์มาสนับสนุน

คำถาม

ของเหลวมี่แรงกระทำต่อวัตถุ
หรือไม่อย่างไร

คำตอบ

มีแรงกระทำต่อวัตถุทุกทิศทาง

คำถาม

ทิศทางของแรงจากของเหลว
ที่กระทำต่อผิวของวัตถุเป็นอย่างไร

คำตอบ

การทำตั้งฉลากกับผิวของวัตถุ

คำถาม

แรงที่ของเหลวกระทำพื้นที่หนึ่งหน่วย
เรียกว่าอะไร

คำตอบ

ความดันของของเหลว

คำถาม

ความดันของของเหลวมีค่ามาก
หรือน้อย ขึ้นอยู่กับอะไร

คำตอบ

ระดับความลึกจากผิวหน้าของ
ของเหลวและความหนาแน่นของ
ของเหลว

คำถาม

เพราะเหตุใด
กระทงจึงลอยอยู่ในน้ำได้

นักเรียนคิดว่า

ตามแนวคิดเสริมโชคชะตา

ถ้าเราใส่เงินเหรียญ

ลงไปในกระทงลงไปเรื่อย ๆ

กระทงจะมีโอกาสจมหรือไม่

เพราะเหตุใด

กระถาง, เรือขนาดใหญ่ และแพบรรทุกสินค้า ลอยน้ำได้
หรือวัตถุจมในของเหลวเกี่ยวข้องกับแรงที่ของเหลวกระทำต่อ
วัตถุตามที่ได้เรียนมาหรือไม่ อย่างไร

ใบกิจกรรมที่ 1

เรื่อง แรงพยุ่งของของเหลว

เป็นอย่างไร

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่

www.dltv.ac.th)

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง แรงพยุ่งของของเหลวเป็นอย่างไร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 แรงพยุ่งของของเหลว

รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว22101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จุดประสงค์

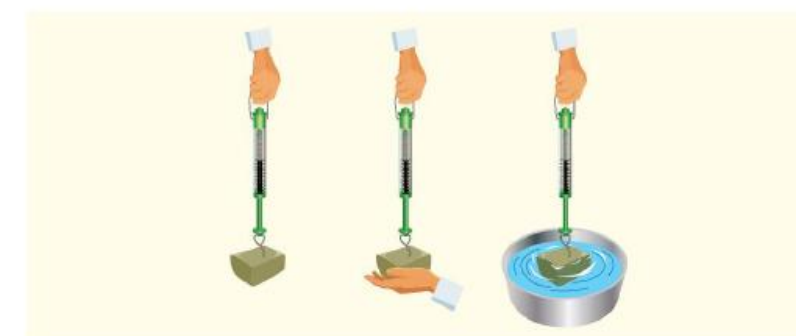
1. วิเคราะห์และอธิบายขนาดและทิศทางของแรงพยุ่งของของเหลว
2. เขียนแผนภาพแสดงแรงพยุ่งของของเหลว

อุปกรณ์

1. เครื่องชั่งสปริง
2. ดินน้ำมัน
3. เชือก
4. ภาชนะใส่น้ำก้นลึก

วิธีดำเนินการกิจกรรม

1. แขนงดินน้ำมันเข้ากับเครื่องชั่งสปริงเมื่อดินน้ำมันอยู่อ่านค่าของแรงจากเครื่องชั่งสปริง บันทึกผล
2. ใช้มือพยุ่งดินน้ำมันขึ้นเล็กน้อย เมื่อดินน้ำมันอยู่นิ่ง อ่านค่าของแรงจากเครื่องชั่งสปริง บันทึกผล
3. นำดินน้ำมันที่แขวนกับเครื่องชั่งสปริงจุ่มลงในน้ำให้จมมิดพอดี เมื่อดินน้ำมันอยู่นิ่ง อ่านค่าของแรงจากเครื่องชั่งสปริงบันทึกผล
4. วาดแผนภาพแสดงแรงที่กระทำต่อดินน้ำมันในข้อ 1 2 และ 3
5. วิเคราะห์จากแผนภาพหาขนาดและทิศทางของแรงพยุ่งที่มีมือพยุ่งวัตถุ และแรงพยุ่งที่น้ำกระทำต่อวัตถุ
นำเสนอ

ภาพการจัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

จุดประสงค์

ของกิจกรรมคืออะไร

วิเคราะห์และอธิบายขนาดและทิศทาง
ของแรงพยุงของ ของเหลวและเขียนแผนภาพ
แสดงแรงพยุงของของเหลว

วัสดุ

อุปกรณ์

ดินน้ำมัน

เครื่องชั่งสปริง

โหลพลาสติกใสหรือแก้วพลาสติกใส

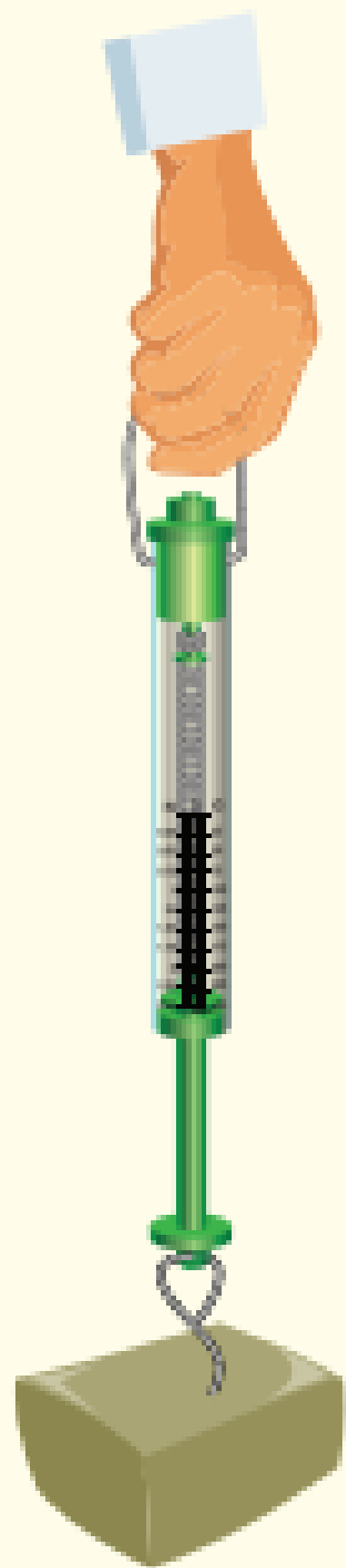

๕
ขั้นตอน

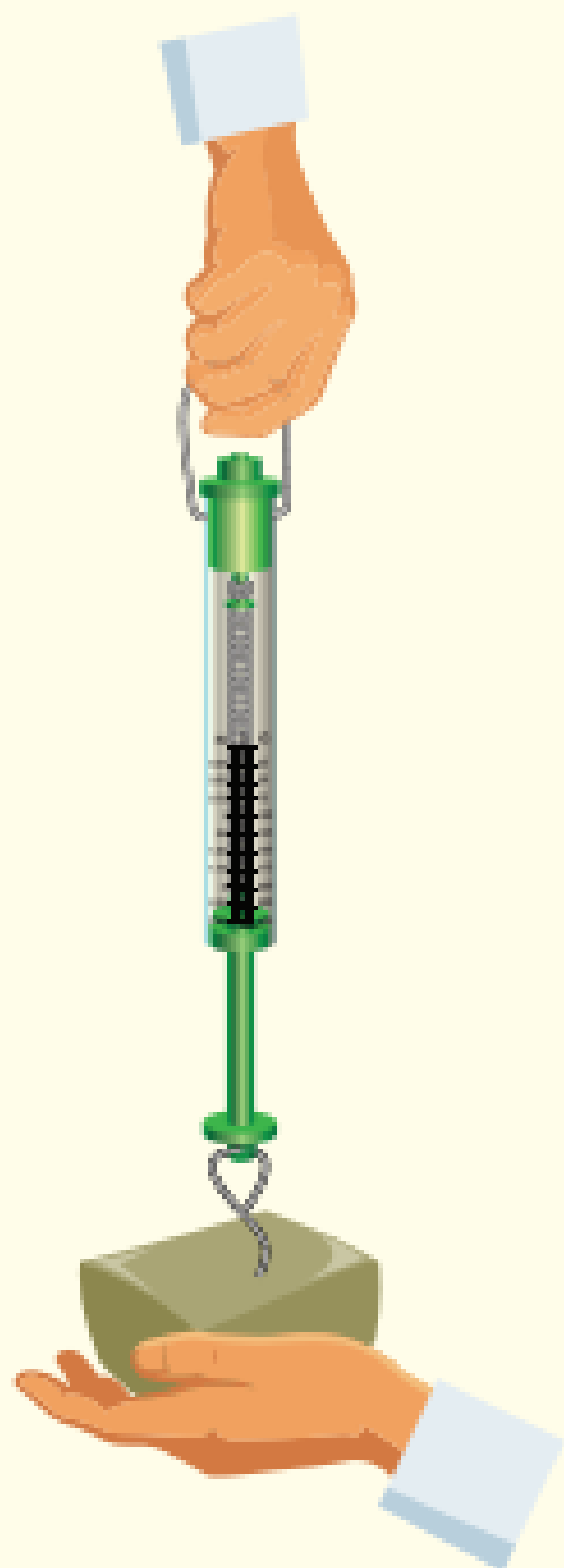
การทำกิจกรรม

1

แขวนดินน้ำมันเข้ากับเครื่องชั่งสปริง
เมื่อดินน้ำมันอยู่นิ่ง อ่านค่าของแรง
จากเครื่องชั่งสปริง บันทึกผล

2

ใช้มือพยุงดินน้ำมันขึ้นเล็กน้อย
เมื่อดินน้ำมันอยู่นิ่ง อ่านค่าของแรง
จากเครื่องชั่งสปริง บันทึกผล

3

นำดินน้ำมันที่แขวนกับเครื่องชั่งสปริง
จุ่มลงในน้ำให้จมมิดพอดี เมื่อดินน้ำมันอยู่นิ่ง
อ่านค่าของแรงจากเครื่องชั่งสปริง บันทึกผล

4

วาดแผนภาพแสดงแรงที่กระทำต่อดินน้ำมัน
ในข้อ 1 2 และ 3

5

วิเคราะห์จากแผนภาพ หาขนาดและทิศทางของแรงพยุง
ที่มีต่อวัตถุ และแรงพยุงที่น้ำกระทำต่อวัตถุ นำเสนอ

ลงมือ

ทำกิจกรรม

บันทึกผลการทำกิจกรรม

1. ตารางน้ำหนักของดินน้ำมันที่ชั่งในอากาศ ในน้ำและผลต่างของน้ำหนักที่ชั่งในอากาศและน้ำ

น้ำหนักของดินน้ำมัน เมื่อชั่งในอากาศ (นิวตัน)	น้ำหนักของดินน้ำมัน เมื่อชั่งในน้ำ (นิวตัน)	ผลต่างระหว่างน้ำหนักของดินน้ำมัน เมื่อชั่งในอากาศและชั่งในน้ำ (นิวตัน)
.....	.....	.....
.....	.....	.....

บันทึกผลการทำกิจกรรม

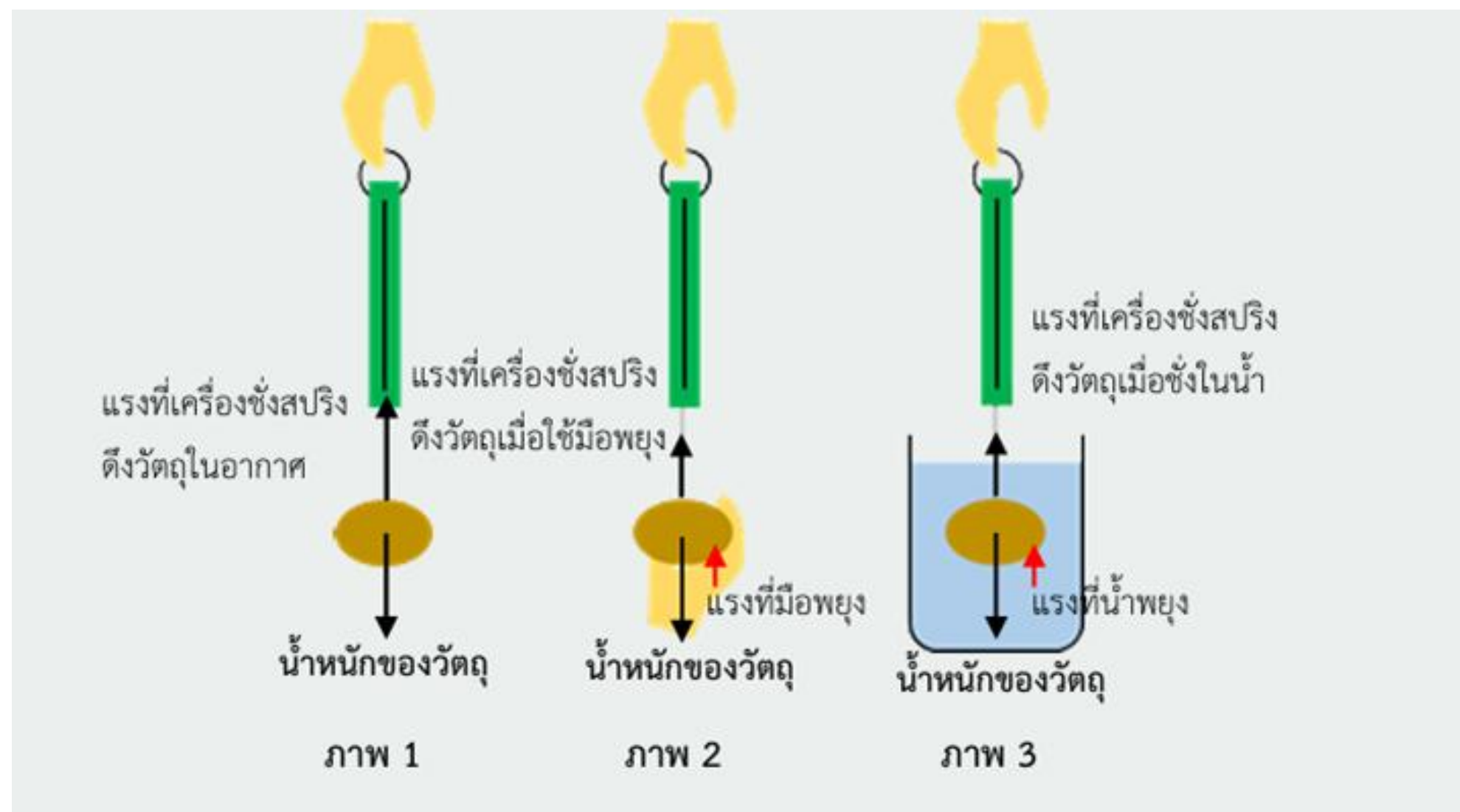
2. เขียนแสดงทิศทางของแรงที่กระทำต่อดินน้ำมัน

บันทึกผลการทำกิจกรรม

2. เขียนแสดงทิศทางของแรงที่กระทำต่อดินน้ำมัน

บันทึกผลการทำกิจกรรม

2. เขียนแสดงทิศทางของแรงที่กระทำต่อดินน้ำมัน

แผนภาพแสดงแรงที่กระทำต่อดินน้ำมัน ทั้งภาพ 1 2 และ 3 วัตถุอยู่นิ่ง แรงลัพธ์เป็นศูนย์

จากภาพ 1 แรงที่เครื่องชั่งสปริงดึงวัตถุในอากาศ = น้ำหนักของวัตถุ

จากภาพ 2 แรงที่เครื่องชั่งสปริงดึงวัตถุเมื่อใช้มือพยุง + แรงที่มือพยุงวัตถุ = น้ำหนักของวัตถุ

ดังนั้น แรงที่มือพยุงวัตถุ = น้ำหนักของวัตถุ - แรงที่เครื่องชั่งสปริงดึงวัตถุเมื่อใช้มือพยุง

แรงที่มือพยุงวัตถุ = แรงที่เครื่องชั่งสปริงดึงวัตถุในอากาศ - แรงที่เครื่องชั่งสปริงดึงวัตถุ
เมื่อใช้มือพยุง

บันทึกผลการทำกิจกรรม

2. เขียนแสดงทิศทางของแรงที่กระทำต่อดินน้ำมัน

จากภาพ 3

ดังนั้น

แรงที่เครื่องชั่งสปริงดึงวัตถุเมื่อชั่งในน้ำ + แรงที่น้ำพยุงวัตถุ = น้ำหนักของวัตถุ

แรงที่น้ำพยุงวัตถุ = น้ำหนักของวัตถุ - แรงที่เครื่องชั่งสปริงดึงวัตถุเมื่อชั่งในน้ำ

แรงที่น้ำพยุงวัตถุ = แรงที่เครื่องชั่งสปริงดึงวัตถุในอากาศ - แรงที่เครื่องชั่งสปริงดึงวัตถุเมื่อชั่งในน้ำ

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง แรงพยุงของของเหลว

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่

www.dltv.ac.th)

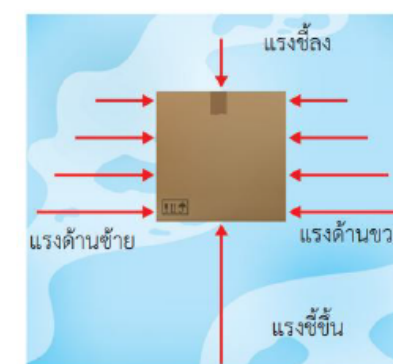
ใบความรู้ที่ 1 แรงพยุงของของเหลว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง แรงพยุงของของเหลว

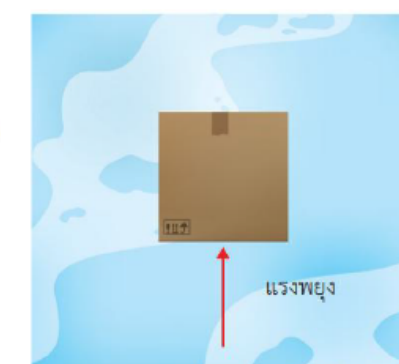
รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว22101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เมื่อวัตถุอยู่ในของเหลวจะมีแรงจากของเหลวกระทำ ต่อวัตถุโดยแรงที่ของเหลวกระทำวัตถุนั้นจะตั้งฉากกับผิวของวัตถุ ในทุกตำแหน่งและที่ระดับความลึกจากผิวหน้าของของเหลวต่างกัน แรงที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุ จะมีขนาดต่างกันโดยจะมีขนาด มากขึ้นตามระดับความลึกจากผิวหน้าของของเหลว ดังรูป

ภาพที่ 1 แรงที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุ

$$F_{air} = F_{down}$$
$$F_{left} > F_{right}$$
$$F_{left} - F_{right} = F_B \text{ (แรงพยุง)}$$

ภาพที่ 2 แรงพยุงของของเหลว

จากรูปจะเห็นว่าแรงที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุที่ผิวด้านข้างที่ระดับความลึกเดียวกันจะมีขนาดเท่ากันซึ่งแรงอยู่ในทิศตรงข้ามกันจะหักล้างกันหมดเหลือเพียงเฉพาะแรงในแนวดิ่งโดยแรงที่มีทิศขึ้นที่กระทำต่อผิวด้านล่างจะมีขนาดมากกว่าแรงในทิศลงที่กระทำต่อผิวด้านบน เนื่องจากผิวด้านล่างอยู่ลึกจากผิวของของเหลวมากกว่า ดังนั้น แรงลัพธ์ที่ของเหลวกระทำ ต่อวัตถุที่อยู่ในของเหลวจึงมีทิศขึ้นในแนวดิ่งหรือมีทิศตรงข้ามกับน้ำหนักของวัตถุ เรียกแรงลัพธ์ที่ของเหลวกระทำ ต่อวัตถุว่าแรงพยุงของของเหลว

แรงพยุงของของเหลว คือ แรงลัพธ์ที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุที่อยู่ในของเหลวมีทิศขึ้นในแนวดิ่งหรือมีทิศตรงข้ามกับน้ำหนักของวัตถุ

เมื่อชั่งน้ำหนักของวัตถุในของเหลวจึงมีค่าน้อยกว่าเมื่อชั่งน้ำหนักของวัตถุในอากาศ เนื่องจากแรงพยุงของของเหลวมีทิศตรงข้ามกับน้ำหนักของวัตถุสามารถหาขนาดของแรงพยุงได้จากผลต่างของค่าที่อ่านได้จากเครื่องชั่งสปริงเมื่อชั่งวัตถุในอากาศและชั่งวัตถุในของเหลว

แรงพยุงของของเหลว = น้ำหนักของวัตถุเมื่อชั่งวัตถุในอากาศ - น้ำหนักของวัตถุเมื่อชั่งวัตถุในของเหลว

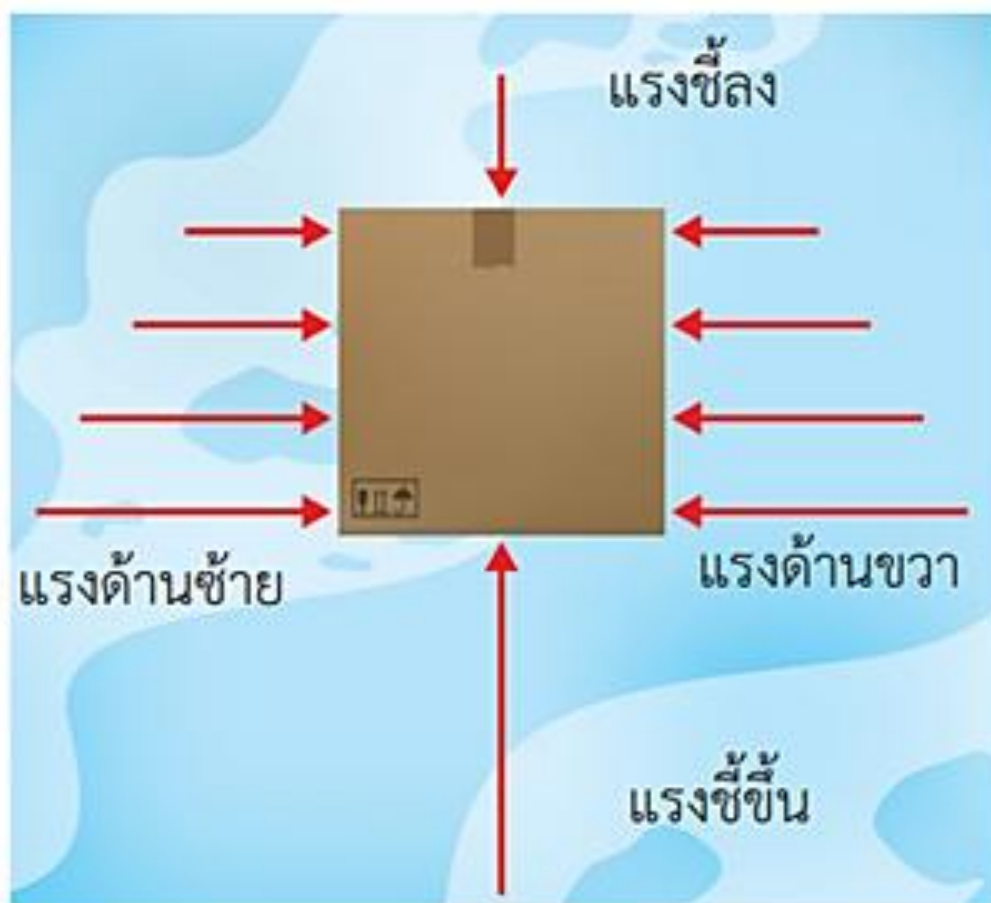

แรงพยุงของของเหลว

เมื่อวัตถุอยู่ในของเหลวจะมีแรงจากของเหลวกระทำต่อวัตถุ โดยแรงที่ของเหลวกระทำวัตถุนั้น จะตั้งฉากกับผิวของวัตถุในทุกตำแหน่ง และที่ระดับความลึกจากผิวหน้าของของเหลวต่างกัน แรงที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุจะมีขนาดต่างกัน โดยจะมีขนาดมากขึ้นตามระดับความลึกจากผิวหน้าของของเหลว ดังรูป

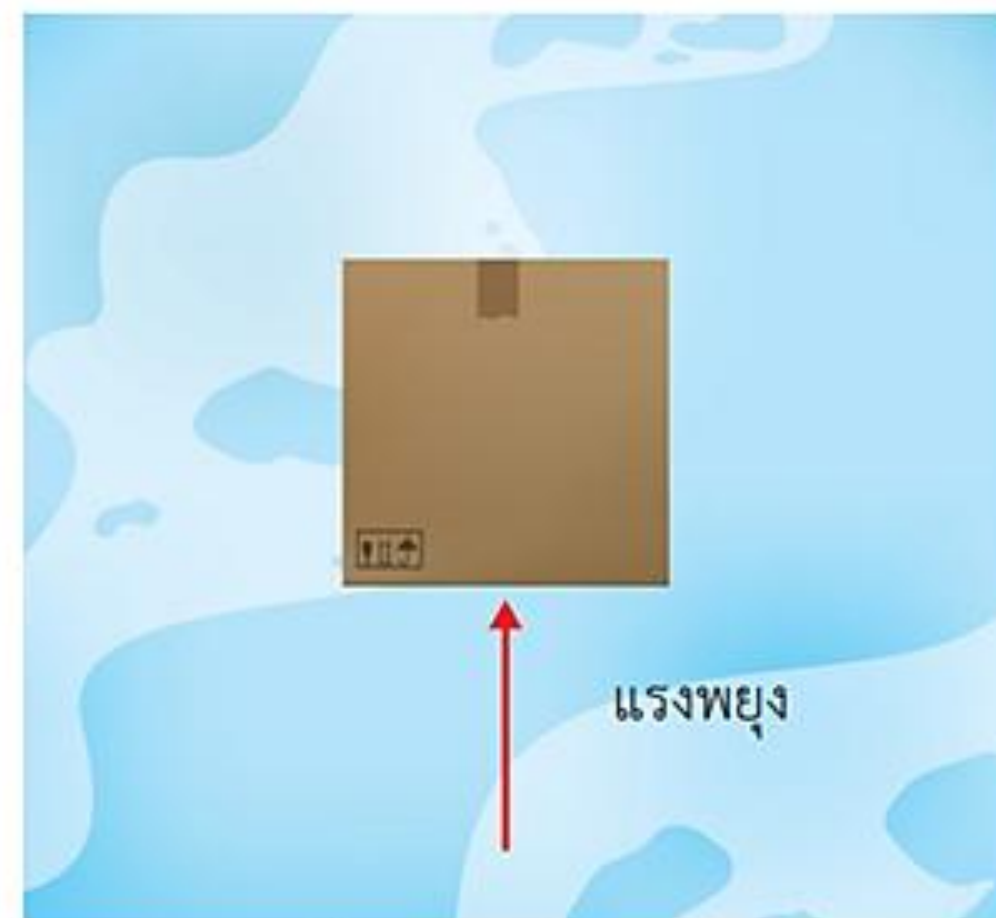

แรงพยุงของของเหลว

ภาพที่ 1 แรงที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุ

$$F_{\text{ขวา}} = F_{\text{ซ้าย}}$$
$$F_{\text{ขึ้น}} > F_{\text{ลง}}$$
$$F_{\text{ขึ้น}} - F_{\text{ลง}} = F_B \text{ (แรงพยุง)}$$

ภาพที่ 2 แรงพยุงของของเหลว

แรงพยุ่งของของเหลว

จากรูปจะเห็นว่าแรงที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุที่ผิวด้านข้างที่ระดับความลึกเดียวกันจะมีขนาดเท่ากัน ซึ่งแรงอยู่ในทิศตรงข้ามกัน จะหักล้างกันหมด เหลือเพียงเฉพาะแรงในแนวตั้ง โดยแรงที่มีทิศขึ้นที่กระทำต่อผิววัตถุด้านล่างจะมีขนาดมากกว่าแรงในทิศลง ที่กระทำต่อผิววัตถุด้านบน เนื่องจากผิวด้านล่างอยู่ลึกจากผิวของของเหลวมากกว่า

แรงพยุงของของเหลว

ดังนั้น แรงลัพธ์ที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุที่อยู่ในของเหลวจึงมีทิศ
ขึ้นในแนวตั้งหรือมีทิศตรงข้ามกับน้ำหนักของวัตถุ เรียกแรงลัพธ์
ที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุว่า แรงพยุงของของเหลว

แรงพยุงของของเหลว

แรงพยุงของของเหลว คือ แรงลัพธ์ที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุที่อยู่ในของเหลว มีทิศขึ้นในแนวตั้งหรือมีทิศตรงข้ามกับน้ำหนักของวัตถุ

แรงพยุงของของเหลว

เมื่อชั่งน้ำหนักของวัตถุในของเหลว จึงมีค่าน้อยกว่าเมื่อชั่งน้ำหนักของวัตถุในอากาศ เนื่องจากแรงพยุงของของเหลวมีทิศตรงข้ามกับน้ำหนักของวัตถุสามารถหาขนาดของแรงพยุงได้จากผลต่างของค่าที่อ่านได้จากเครื่องชั่งสปริง เมื่อชั่งวัตถุในอากาศและชั่งวัตถุในของเหลว

แรงพยุงของของเหลว

แรงพยุงของของเหลว = น้ำหนักของวัตถุเมื่อชั่งวัตถุในอากาศ
- น้ำหนักของวัตถุเมื่อชั่งวัตถุในของเหลว

สรุป

เมื่อวัตถุอยู่ในของเหลว ของเหลวมีแรงกระทำต่อวัตถุในทุกทิศทาง แต่แรงลัพธ์ที่ของเหลวกระทำต่อวัตถุมีทิศขึ้นตามแนวตั้ง ซึ่งแรงนี้คือแรงพยุงของของเหลวโดยขนาดของแรงที่ของเหลวพยุงวัตถุมีค่าเท่ากับผลต่างของค่าของแรงที่อ่านได้เมื่อชั่งวัตถุในอากาศและในของเหลว

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง ปัจจัยที่มีต่อขนาด
ของแรงพยุง

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องแรงพยุงของของเหลวขึ้นกับอะไร
- 2) ใบงานที่ 1 เรื่องแรงพยุงของของเหลวขึ้นกับอะไร
- 3) ใบความรู้ที่ 1 เรื่องปัจจัยที่มีต่อขนาดของแรงพยุง

 (สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

